

Notitie Toekomst Participatiekader

Inleiding

Straks is er een Participatiekader. Daarmee is het niet 'klaar'. Boven alles mag dit kader geen virtueel papier in een virtuele la worden. De gemeente werkt al langer aan participatie en zal dat blijven doen. Dit kader is een stevige stap naar een meer structurele basis van gedeelde uitgangspunten. Het biedt houvast voor beleid en uitvoering van participatie en voor verwachtingsmanagement. Met dit kader spreken we de wens uit om continu te blijven leren en ontwikkelen. Niet voor niets spreken we over een versie 1.0. Een eerste versie die we zo snel mogelijk in de praktijk steeds weer moeten gaan gebruiken, testen en bespreken. In dit document schetsen we de stappen die we vanaf de vaststelling van het kader willen nemen.

Op naar een versie 2.0.

Waar gaan we aan werken?

1. Vergroten van de bekendheid met het Participatiekader in organisatie, bestuur en samenleving.
2. Versterken van kennis over participatie in de organisatie en het bestuur.
3. Toepassen van het kader bij participatietrajecten.
4. Bestendiging in beleid en uitvoering.
5. Ophalen en leren van ervaringen door monitoring en evaluatie.
6. Doorontwikkelen van het kader en tools voor participatie.
7. Versterken van kennis van en visie op overheidsparticipatie.

Wat gaan we concreet doen?

Ad 1. Vergroten van de bekendheid door toegankelijke openbare versie van het kader.

Als de raad het Participatiekader vast heeft gesteld, ontwikkelen we een aantrekkelijk vormgegeven en toegankelijke versie van het kader en de toolbox die online beschikbaar is voor organisatie, raad en samenleving.

Termijn: oktober 2021

Rol raad: kennismaken en in gebruik nemen van deze versie

Ad 2. Versterken van kennis door trainingen in de Groene Hart Academie

Voor medewerkers en raadsleden ontwikkelen we een kort programma in de Groene Hart Academie over participatie. In de sessies gaan we aan de hand van het Participatiekader met elkaar in gesprek over participatie. De sessies hebben enerzijds tot doel om het kader beter te leren kennen en anderzijds om met elkaar ook ervaringen uit te wisselen en horen wat er nodig is om steeds een stap verder te komen.

Termijn: terugkerend (2022)

Rol raad: raadsleden kunnen desgewenst deelnemen

Ad 3. Toepassen van het kader in format voor startnotities

Bij grootschalige projecten stelt de gemeenteraad aan het begin een startnotitie vast. En bij grootschalige projecten zal veelal participatie een rol spelen. Een participatieplan is dan een van de startnotities. Hiertoe ontwikkelen we een format voor de startnotities op basis van de het Participatiekader waarbij in ieder geval de volgende onderdelen aan bod komen:

- Waarom participatie nodig of wenselijk is;
- Wat het doel is;

- Welke manier(en) van participatie mogelijk zijn;
- Wat de reikwijdte is van het vraagstuk en welke ruimte participanten hebben;
- Wat er met de resultaten gebeurt;
- Welke groepen en stakeholders betrokken moeten worden en wat de rol van dorps- en wijkplatforms is;
- Wat de randvoorwaarden, kaders en spelregels zijn;
- Wat de rol is van de raad.

Termijn: doorlopend

Rol van de raad: de raad stelt startnotities vast en geeft daarmee de kaders en randvoorwaarden voor participatie mee

Ad 4. Bestendiging van het kader in Participatie- en inspraakverordening

Gemeente Woerden kent al een Participatie- en Inspraakverordening (d.d. 27 oktober 2009). Om deze in lijn te brengen met het kader is een aanpassing nodig. Hierbij houden we rekening met de in voorbereiding zijnde 'Wet versterking participatie op decentraal niveau' die nieuwe richtlijnen voor deze verordening meebrengt.

Termijn: na vaststelling wet

Rol van de raad: de raad kan het college opdracht geven de verordening aan te passen.

Ad 4. Bestendiging van het kader in instrumenten van de Omgevingswet

Per kerninstrument van de Omgevingswet dient een werkwijze voor participatie te worden vastgesteld zodat de rol van de raad binnen deze wet hanteerbaar wordt. Deze instrumenten maken daarbij gebruik van het 'raads kader Participatie'.

Termijn: najaar 2021

Rol van de raad: vaststellen van de werkwijzen

Ad 5. Leren van ervaringen door deels gestandaardiseerde evaluaties

Omdat participatietrajecten sterk verschillen, zal de wijze van evalueren ook sterk verschillen. Om te kunnen reflecteren op de algehele ontwikkeling van de gemeente, is het zeer wenselijk dat de resultaten uit evaluaties ook vergeleken kunnen worden. Daarom ontwikkelen we een gedeeltelijk gestandaardiseerde vragenlijst voor evaluaties, die zoveel als mogelijk en relevant wordt gebruikt.

Termijn: najaar 2021

Rol van de raad: kennisnemen van de resultaten en deze gebruiken bij de doorontwikkeling van het kader naar een versie 2.0

Ad 5. Leren van ervaringen door de Quick Scan Lokale Democratie

De Quick Scan Lokale Democratie is een instrument van Democratie in Actie bedoeld om inzicht te krijgen in de staat van de lokale democratie in je gemeente. Voelen inwoners zich gehoord? Hebben zij de mogelijkheid initiatief te nemen? Hoe kijken raadsleden of de ambtenaren aan tegen de democratie?

De Quick Scan Lokale Democratie bestaat uit een vaste vragenlijst die uitgezet wordt onder inwoners, raadsleden en medewerkers. Door deze vragenlijst twee- of driejaarlijks te herhalen biedt het instrument een mooi algemeen middel tot monitoring. Dit kan waardevolle inzichten bieden voor een vervolgvaststelling van het kader.

Termijn: september – oktober 2021

Rol van de raad: raadsleden kunnen deelnemen aan de vragenlijst en kennisnemen van de resultaten en deze gebruiken bij de doorontwikkeling van het kader naar een versie 2.0

Ad 5. Leren van ervaringen met de Jaarbrief participatie

Vergelijkbaar met de woonbrief zal er jaarlijks een participatiebrief verstuurd worden aan de raad waarin inzage wordt gegeven in de totalen van participatie van het voorgaande jaar en waarin lessen worden gedeeld. Deze brief biedt de raad jaarlijks de gelegenheid te reflecteren op het geheel aan participatie en op basis daarvan desgewenst al dan niet bij te sturen.

Ter voorbereiding op de jaarbrief zal de participatiespecialist ieder jaar in gesprek gaan met relevante stakeholders van de gemeente, onder wie alle dorps- en wijkplatforms, om hun ervaringen en adviezen te horen en mee te nemen in de jaarbrief.

In deze jaarbrief informeert het college de raad in ieder geval op hoofdlijnen over:

- De participatietrajecten die hebben plaatsgevonden met aandacht voor doelen, resultaten en bereik.
- De initiatieven vanuit de samenleving waarin de gemeente heeft geparticipeerd.
- De waardering van inwoners voor de participatie en de resultaten uit evaluaties.
- De bredere ontwikkelingen van kennis, kaders en tools voor participatie in de gemeente.
- De belangrijkste ambities en aandachtspunten voor het volgende jaar.

Termijn: de eerste participatiebrief verschijnt in het vierde kwartaal van 2022.

Rol van de raad: de raad kan het college opdracht geven jaarlijks deze participatiebrief te sturen en deze gebruiken bij de doorontwikkeling van het kader naar een versie 2.0

Ad 6. Doorontwikkelen van de toolbox met instrumenten

Op basis van behoefte en ervaring worden de instrumenten in de toolbox doorontwikkeld en aangepast. De toolbox komt online beschikbaar voor raad en organisatie. In de doorontwikkeling van de toolbox is in ieder geval aandacht voor:

- Instrumenten die evaluatie en monitoring verder ondersteunen;
- Instrumenten die helpen participatie in te kunnen zetten in alle fasen van een proces, project of opgave. Hierbij is aandacht voor beleidsontwikkeling én -uitvoering.
- Instrumenten die helpen een goede keuze te maken uit verschillende werkvormen voor participatie.

Termijn: doorlopend

Rol raad: raadsleden kunnen gebruik maken van de instrumenten en suggesties doen voor doorontwikkeling

Ad 6. Doorontwikkelen van tools door de mogelijkheden van een online platform te verkennen

De mogelijkheden van online participatie groeien snel. Op dit moment heeft Woerden niet een vaste online plek waar we participatie organiseren en vinden projecten hier hun eigen weg in. Er zijn algemene online participatieplatforms beschikbaar waar je als gemeente alle online participatie kunt bundelen. Daar kunnen inwoners meepraten, webinars of online meetings volgen, samenwerken, etc. De mogelijkheden zijn breed en verschillen per platform. Meerdere gemeenten werken daar al mee. Voor Woerden kan dat ook een interessant instrument zijn. Een groot voordeel is de 'vaste online plek' die inwoners makkelijker weten te vinden. Een nadeel kan zijn dat een vast middel de mogelijkheden tot maatwerk kan beperken. Een dergelijk platform brengt kosten met zich mee en het beheer en de kennis moet belegd worden. Daar staat tegenover dat alle projecten er dan gebruik van kunnen maken waardoor de projectkosten weer wat lager liggen. De mogelijkheden zouden nader in kaart gebracht kunnen worden ten behoeve van een advies aan de raad.

Termijn: Advies gereed juni 2022

Rol van raad: de raad kan het college de opdracht geven een advies uit te brengen in een raadsinformatiebrief

Ad 7. Visie op overheidsparticipatie versterken door gesprekken met de samenleving

Op dit moment is er in Woerden vooral aandacht voor en kennis van burgerparticipatie. Hoewel het afwegingskader op veel punten voor zowel burgerparticipatie en overheidsparticipatie bruikbaar kan zijn, ligt de nadruk nog op burgerparticipatie. Overheidsparticipatie komt in de praktijk al wel voor, maar een visie hierop ontbreekt. Met het oog op ontwikkelingen als het uitdraagrecht en initiatiefrecht in de Omgevingswet, is het van belang dit nader te ontwikkelen. Dat is nadrukkelijk iets wat de gemeente niet alleen kan en moet doen. Daarom gaan we met het raadskader Participatie in de hand het gesprek aan met de dorps- en wijkplatforms en andere stakeholders en partners van de gemeente over overheidsparticipatie en wat daarvoor nodig is. De uitkomsten van deze gesprekken worden teruggekoppeld in de raad en vormen een bron voor aanpassing van het kader naar een versie 2.0

Termijn: eerste helft 2022

Rol van de raad: kennisnemen van de uitkomsten en deze meewegen bij doorontwikkeling van het kader in een versie 2.0